

Parlamentul
Republicii Moldova

nr. 18

P. 06 / 2019

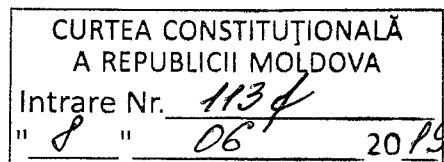
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Serghei Sîrbu, Igor Vreamea, Vladimir Cebotari
2. Deputat în Parlament
3. bd. Ștefan cel Mare 105
4. tel. 022820403

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta, se solicită constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, în vederea depășirii blocajului instituțional generat de Președintele Republicii Moldova prin refuzul deliberat al acestuia de a executa obligația constituțională de a demara procedurile constituționale în vederea dizolvării Parlamentului de legislatura a X-a.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 6 **Separarea și colaborarea puterilor**

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 56 **Devotamentul față de țară**

(1) Devotamentul față de țară este sacru.

(2) Cetățenii cărora le sînt încredințate funcții publice, precum și militarii, răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în cazurile prevăzute de lege, depun jurămîntul cerut de ea.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 77

Președintele Republicii Moldova, șeful statului

(1) Președintele Republicii Moldova este șeful statului.

(2) Președintele Republicii Moldova reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.

Articolul 91 **Interimatul funcției**

Dacă funcția de Președinte al Republicii Moldova devine vacantă sau dacă Președintele este demis ori dacă se află în imposibilitatea temporară de a-și exercita atribuțiile, interimatul se asigură, în ordine, de Președintele Parlamentului sau de Primul-ministru.

Articolul 85 **Dizolvarea Parlamentului**

(1) În cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni, Președintele Republicii Moldova, după consultarea fracțiunilor parlamentare, poate să dizolve Parlamentul.

(2) Parlamentul poate fi dizolvat, dacă nu a acceptat votul de încredere pentru formarea Guvernului, în termen de 45 de zile de la prima solicitare și numai după

respingerea a cel puțin două solicitări de investiție.

(3) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

(4) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui Republicii Moldova, și nici în timpul stării de urgență, de asediu sau de război.

Articolul 134

Statutul

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 135

Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

IV. Expunerea argumentelor de rigoare în sprijinul sesizării

Conform art. 134 din Constituție, unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

Parlamentul de legislatura a X-a a fost ales la 24 februarie 2019 cu validarea mandatelor de către Curtea Constituțională pe data de 9 martie.

În termen de 3 luni (90 de zile) de la validare Parlamentul urma să constituie organele de conducere ale Parlamentului și să formeze Guvernul.

Pînă pe data de 7 iunie nici organele de lucru ale Parlamentului și nici Guvernul nu a fost format.

Pe data de 8 iunie 2019, după expirarea termenului constituțional de trei luni (90 zile) în care Parlamentul de legislatura a X-a a avut posibilitate să formeze organele de conducere ale Parlamentului și să formeze Guvernul, cu încălcarea tuturor procedurilor constituționale și regulamentare, fără niciun anunț și înștiințare, 61 de deputați s-au convocat în ședință și au votat un șir de acte legislative.

De menționat faptul că prin Decizia Curții Constituționale nr. 83 din 7 iunie 2019 s-a declarat inadmisibilă sesizarea Președintelui Republicii Moldova iar Înalta Curte a reiterat faptul că termenul de formare a Guvernului expiră în 90 de zile de la validare adică pe data de 7 iunie 2019.

Prin hotărîrea Curții Constituționale nr. 13 din 8 iunie 2019 Curtea a hotărît:

1. Parlamentul care urmează a fi dizolvat în temeiul art. 85 din Constituție nu are statut și competențe identice cu Parlamentul mandatul căruia a expirat în conformitate cu prevederile art.63 din Constituție.

2. În cazul apariției circumstanțelor de dizolvare obligatorie a Parlamentului ca urmare a blocajului legislativ și/sau a imposibilității de formare a Guvernului timp de 3 luni (90 de zile), Parlamentul nu este în drept să desfășoare activitate legislativă și să-și îndeplinească atribuțiile prevăzute de art. 66 din Constituție, precum și să constituie organe de conducere ale Parlamentului.

3. La apariția circumstanțelor de dizolvare a Parlamentului în condițiile art.85 alin.(1) din Constituție, Președintele țării este obligat, neîntârziat, să sesizeze Curtea Constituțională pentru constatarea circumstanțelor de dizolvare, cu emiterea ulterioară a decretului de dizolvare a Parlamentului și stabilirea datei alegerilor parlamentare anticipate.

4. Orice acțiune și/sau act legislativ, care are drept scop desfășurarea activității Parlamentului după apariția circumstanțelor de dizolvare obligatorie, constituie o încălcare gravă a prevederilor constituționale și sunt nule *ab initio*.

În pofida faptului că Înalta Curte a prevăzut expres șeful statului este obligat să demareze, neîntârziat, procedurile de dizolvare a Parlamentului și stabilirea datei

alegerilor, Președinte țării atît prin declarațiile publice, cît și prin acțiuni exprese a sfidat norma constituțională, a refuzat, deliberat să-și exercite atribuțiile sale în acest sens.

Acest fapt se demonstrează ușor doar luînd act de declarațiile publice prin care, a menționat că nu are de gînd să dizolve Parlamentul și prin faptul că a demarat consultări cu unele fracțiuni parlamentare, a emis Decretul de desemnare a candidatului la funcția de Prim-ministru, și ulterior Decretul de numire a Guvernului, acte normative declarate nule de către Curtea Constituțională pe data de 8 iunie 2019.

De menționat faptul că crearea blocajelor instituționale, perpetuarea vidului de putere și a unei stări de neconstituționalitate sînt contrare spiritului Constituției, iar voința politică a Președintelui RM nu trebuie să afecteze funcționalitatea instituțiilor statului.

În hotărîrea nr. 28 din 17 octombrie 2017, Curtea subliniază că, în cazurile de blocaje instituționale, cînd atribuțiile unor instituții nu sunt exercitate de titularii acestora, indiferent de motivele acestor blocaje, dispozițiile constituționale prevăd suplinirea acestora prin instituirea interimatului.

În virtutea prerogativei constituționale consacrate în art. 135 alin. (1) lit. f) , Curtea Constituțională urmează a se expune în privința instituirii interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova, în limita circumstanțelor care îl justifică și pentru cazul în care a generat refuzul deliberat al Președintelui de a executa obligațiile ce-i revin potrivit Constituției, urmat de declanșarea unui conflict instituțional.

Prin refuzul deliberat al șefului statului de a iniția procedura de dizolvare a Parlamentului și stabilire a datei alegerilor parlamentare anticipate este încălcat flagrant art. 85 din Constituție, acțiune ce urmează a fi considerată și ca circumstanță de imposibilitate temporară a Președintelui de a-și exercita atribuțiile.

În hotărîrile sale anterioare Curtea a subliniat că Președintele țării nu este omnipotent, ci este ținut de obligația de devotament constituțional de a respecta limitele impuse de Constituție și poartă răspundere pentru îndeplinirea cu bună credință a atribuțiilor ce îi revin.

Considerăm că voința politică a Președintelui nu poate constitui o sursă de blocaj instituțional și nu poate anula obligațiunile lui constituționale de dizolvare a Parlamentului ori de tărăgănare a acestei acțiuni pe un termen nedeterminat.

În avizul nr. 2 din 20 octombrie 2017 Curtea Constituțională a concluzionat următoarele:

„34. Totodată, Curtea relevă că în situația de blocaje instituționale, când atribuțiile unor instituții nu sunt exercitate de titularii acestora, indiferent de motivele acestor blocaje, dispozițiile constituționale prevăd suplinirea acestora prin instituirea interimatului.

35. În Hotărârea nr. 28 din 17 octombrie 2017 Curtea a reținut că inacțiunea instituției prezidențiale, prin neexercitarea atribuțiilor fie pentru motive obiective, fie pentru motive subiective, prin refuzul deliberat de a exercita atribuțiile, are consecințe identice, adică blocarea altor instituții.

36. Așadar, Curtea a statuat că în cazul refuzului deliberat al Președintelui de a-și exercita atribuțiile, consecințele sunt identice cu cele ce survin în cazul imposibilității exercitării atribuțiilor pentru motive obiective, astfel, soluționarea acestor situații trebuie să fie identică, adică instituirea interimatului.

37. La fel, Curtea a reținut că prin refuzul deliberat de a-și executa una sau mai multe obligații constituționale Președintele se înlătură el însuși de la exercitarea acestora. -
Constatarea circumstanțelor care justifică instituirea interimatului”

Având în vedere că inacțiunea Președintelui RM de inițiere a procedurilor de dizolvare a Parlamentului, constituie în sensul articolului 91 din Constituție, imposibilitate temporară, pentru considerente subiective (lipsa dorinței), de a-și exercita atribuția în cauză, se justifică instituirea interimatului funcției pentru asigurarea exercitării acestei obligații constituționale a Președintelui RM.

În acest context, conform art. 91 din Constituție, dacă Președintele RM se află în imposibilitatea temporară de a-și exercita atribuțiile, interimatul se asigură, în ordine, de Președintele Parlamentului sau de Prim-ministru. Dat fiind că nu există Președinte al Parlamentului ales legitim, această competență urmează a fi îndeplinită de Prim-ministru.

V. CERINȚELE SESIZĂRII

În conformitate cu articolul 135 alineatul (1) litera f) din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate competentă să constate circumstanțele care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova.

Considerând necesară depășirea blocajului instituțional generat de refuzul Președintelui Republicii Moldova de a iniția procedurile de dizolvare a Parlamentului,

pornind de la riscurile pe care le comportă acțiunile premeditate ale Președintelui Republicii Moldova care pot duce la destabilizarea situației în țară, din cauza perpetuării conflictului între actorii politici;

urmărind restabilirea principiilor uni stau de drept și democratic și necesitatea acordării dreptului poporului de a sancționa și a reseta întreagă clasă politică;

în scopul restabilirii ordinii constituționale în cazul obstrucționării deliberate a acesteia de către Președintele țării în cadrul procedurilor de codecizie sau a competențelor partajate;

luând în considerare jurisprudența anterioară a Curții Constituționale;

SE SOLICITĂ:

1. Constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova pentru asigurarea exercitării atribuțiilor constituționale în scopul:
 - sesizării Curții Constituționale pentru constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului de legislatura a X-a;
 - semnării Decretului privind dizolvarea Parlamentului și stabilirea datei alegerilor parlamentare anticipate.
2. Constatarea instituirii interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova pentru exercitarea atribuțiilor constituționale în scopul:
 - sesizării Curții Constituționale pentru constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului de legislatura a X-a;
 - semnării Decretului privind dizolvarea Parlamentului și stabilirea datei alegerilor parlamentare anticipate.

Totodată, în vederea evitării unui blocaj instituțional care ar putea afecta activitatea puterii legislative solicităm Înaltei Curți primirea și fixarea spre examinare, în fond, a prezentei sesizări în **regim de urgență**.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

S. Ștef / S. Ștef /
Stancu / Stancu /
Coman / Coman /